

Geschiedenis van de Bond der Vlamingen in Oost-België

Frans CLAES S.J.

Dit historisch overzicht van de Bond der Vlamingen in Oost-België (B.V.O.B.) schrijf ik volgens de wens van de stichter en voorzitter van deze bond, mijn oom Jozef Gouverneur (1914-1992), die me met die bedoeling zijn persoonlijke dagboeken heeft nagelaten. In een van zijn boeken over pastoor Veltmans sprak hij vroeger de hoop uit zelf een geschiedenis van de B.V.O.B. te kunnen schrijven (*Voeren* 1989, 116, 120 en 216).

1. De voorgeschiedenis van de B.V.O.B.

Toen Jozef Gouverneur in september 1949 leraar geworden was aan het Franstalige college in het Duitstalige Eupen, kwam hij als overtuigd Vlaming al vlug in contact met Hendrik Veltmans (1866-1954), toen pastoor van Sint-Martens-Voeren. Deze probeerde toen met veel moeilijkheden de Gewestbond Overmaas van het Davidsfonds weer op te richten, die met de oorlog in 1940 tenietgegaan was (*Voeren* 1989, p. 105-111).

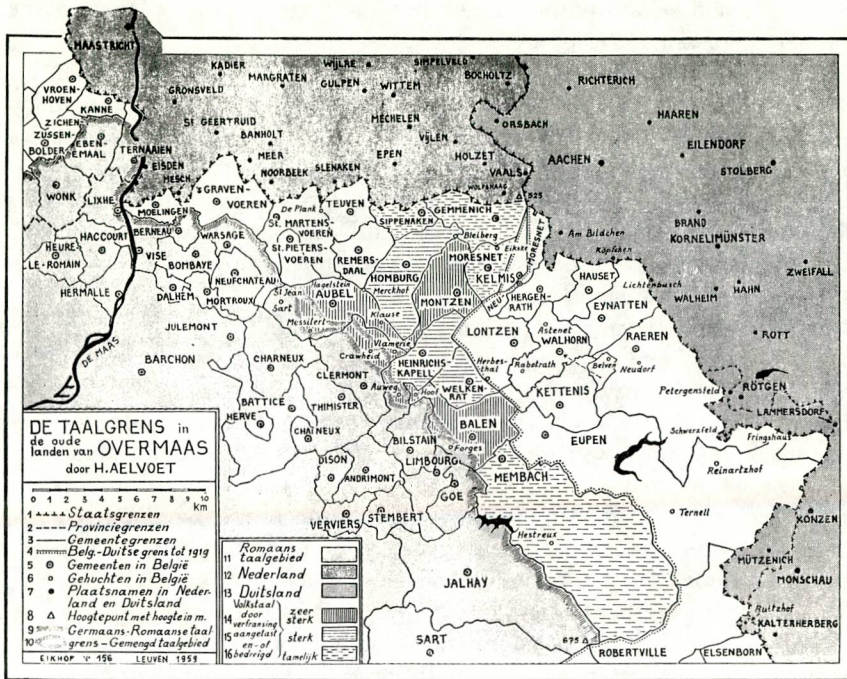
Zo vroeg pastoor Veltmans eind 1949 aan Gouverneur om in Eupen weer met een Davidsfondsafdeling te beginnen. Van 1930 tot 1940 was daar een afdeling geweest met een dertigtal leden. Elk jaar werden er vier tot zes lezingen gehouden. Het was de bedoeling de in Eupen wonende Vlamingen met de Overmazers uit Membach, Baelen en Welkenraat te verenigen (*Voeren* 1989; p. 84).

Een grote moeilijkheid voor de heropricting van het Davidsfonds na de oorlog was de sfeer van de repressie die in de streek nog heerste. Na de jaren van de Duitse annexatie werd al wat Nederlands en Vlaams was, gelijkgeschakeld met Duitsgezind en vijandig. Volgens de aantekeningen van Gouverneur had bijna de helft van de volwassenen uit Eupen in de gevangenis gezeten, van de onderwijskrachten zelfs 98 %, omdat ze onder het Duitse bewind in het onderwijs werkzaam gebleven waren.

Toch begon Gouverneur in het begin van 1950 leden te werven voor het Davidsfonds in Eupen. Een voorlopig bestuur werd samengesteld met erevoorzitter Juul Vercken de Vreuschemen (Baelen), voorzitter Frans Berghmans (Eupen), secretaris Jos Gouverneur en penningmeester Joris Brosens. Bij de stichtingsvergadering werd op 29 mei een grote verbroederingsdag gehouden, waarvoor een honderdtal Vlamingen uit verschillende gewesten naar Eupen waren gekomen. Eind 1950 telde de afdeling 35 leden, van wie 14 Overmazers, uit Baelen, Welkenraat, Gemmenich en Moresnet.

Bij zijn overheid en collega's vielen de Vlaamse activiteiten van Gouverneur echter niet in goede aarde. „Franskiljonse hogere kringen” verkregen zijn overplaatsing (Voeren 1989, p. 87). In de zomer van 1950 werd hij leraar aan het klein seminarie van Saint-Roch-Ferrières. Van daaruit bleef hij „in het geheim” de vergaderingen van het Davidsfonds in Eupen bijwonen. Omdat het Davidsfonds voor velen te uitgesproken katholiek, intellectueel en Vlaams was, werd op de vergadering van 8 april 1951 gezocht naar de mogelijkheid om alle Vlamingen uit de streek aan te trekken.

Omdat Gouverneur zich volledig aan Overmaas wilde wijden, verliet hij in de zomer van 1951 Saint-Roch. Zijn nieuwe zelfstandige levenswijze, als handelsreiziger en vertaler in Verviers, bezorgde hem meer contacten met Vlamingen in Overmaas.

2. Stichting en eerste activiteiten van de B.V.O.B.

Het plan voor een bond van alle Nederlandstaligen in het arrondissement Verviers werd tijdens de winter 1951-52 geleidelijk uitgewerkt. Het kreeg concrete vormen na gesprekken met in Verviers gekazerneerde soldaten en met Vlamin-

gen uit Eupen en Voeren. Intussen zagen sommige bestuursleden van het Davidsfonds in dat de werking van hun vereniging in de streek van Eupen en Montzen niet opportuun was. Op 24 februari 1952 besloot het hoofdbestuur dan ook de werking van het Davidsfonds in Eupen stop te zetten (*Voeren 1989*; p. 115).

Gouverneur wilde met de nieuwe bond, 1) de Vlamingen in Oost-België als vrienden verenigen, 2) hen ervan bewust maken of houden dat ze Vlaming zijn en voor hun welzijn trouw dienen te blijven aan hun moedertaal, 3) hun geestelijke en stoffelijke belangen behartigen, o.a. bij moeilijkheden inzake taal, werk en opvoeding van de kinderen, 4) de aandacht van heel Vlaanderen vestigen op wantoestanden en onrecht in deze streek om er hulp te bieden. Bovendien was het de bedoeling „op dit kruispunt van culturen banden te slaan met de Duitse en de Franse taalgemeenschap door wederzijds begrip, verdraagzaamheid en verruiming als een bewuste opgang naar een eenwordend Europa” (*Voeren 1987*; p. 172).

Op 5 april 1952 werd in Verviers een voorlopig bestuur van de B.V.O.B. gevormd: voorzitter was A. Andriessens, secretaris J. Gouverneur, penningmeester C. Deschouwer. De eerste activiteit was de uitgave van een maandblad bestemd voor alle Vlamingen in Oost-België, voor de autochtone en goedgezinde Overmazers en voor alle Vlamingen die deze actie wilden steunen. Het zou drietalig zijn om ook aan Franstaligen en Duitstaligen in de streek van Eupen, Montzen en de Oostkantons meer begrip te vragen en aan te tonen dat dit hele gebied één geheel uitmaakt.

Als stichtingsdatum van de B.V.O.B. wordt gewoonlijk 11 juli 1952 (650 jaar na de Guldensporenslag) beschouwd, omdat op die dag het eerste nummer van *Overmaas' Volksblad* verscheen. Het bracht in het Nederlands, Frans en Duits allerlei informatie over geschiedenis, volkskunde, taal en toerisme van Overmaas. Met steun van mensen uit Vlaanderen en Nederland konden er 10.000 exemplaren van verspreid worden. In de pers werd opgeroepen tot steun, exemplaren werden op Guldensporenvieringen in Vlaanderen verkocht en in de Overmaasdorpen gratis uitgedeeld, op sommige plaatsen huis aan huis. Voor propaganda zorgden o.a. Vlaamse soldaten in Verviers.

Sommige leden van het Davidsfonds in Overmaas kwamen echter in verzet tegen het nieuwe blad, blijkbaar „omdat zij het monopolie van de Overmaasactie wilden hebben”. Om tot een eendrachtige actie te komen had op 24 juli 1952 bij Juul Vercken de Vreuschemen een gesprek plaats tussen Jos Gouverneur, hoofdredacteur van *Overmaas' Volksblad*, en Jef Franssens uit Halle, het enige actieve bestuurslid van de Gewestbond Overmaas van het Davidsfonds. Ze kwamen overeen de uitgave van het blad tijdelijk stop te zetten. Een onverwachte lastercampagne van Davidsfondsmensen tegen de B.V.O.B. en tegen het blad deed het „ietwat voortvarend bestuur” van de bond echter tot voortzetting besluiten (*Voeren 1989*; p. 116).

3. Werking van de B.V.O.B. tot 1962

Het tweede nummer van *Overmaas' Volksblad* verscheen in september 1952 met een oplage van 1500 exemplaren. Er waren toen meer dan 200 abonnees. Dit aantal was voor nummer vier in november tot meer dan 400 gestegen, van wie een honderdtal uit Oost-België, vooral uit de streek van Eupen, Montzen, Welkenraat en Verviers. In de Voerstreek wierf de B.V.O.B. voorlopig geen leden om de werking van het Davidsfonds er niet te hinderen. Pas na 1958 zou de bond ook daar actief worden, met een kern in Teuven.

De Gewestbond Overmaas van het Davidsfonds werd op 25 oktober 1953 door het hoofdbestuur opgeheven. De afdelingen 's-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren bleven nog bestaan, maar kwijnden weg. Intussen was er een samenwerking tot stand gekomen tussen de B.V.O.B. en het Grammensfonds. Dat deze samenwerking slechts enkele jaren duurde, kwam door een verschillende kijk op de Overmaastoestand en door het onstuimige karakter van Grammens, die moeilijk kon werken in een overgangsgebied waar drie talen naast elkaar leefden (*Voeren* 1989; p. 118-121 en 216).

In juli 1954 telde *Overmaas' Volksblad* 625 abonnees in Vlaanderen en Nederland en in de jaren 1955-60 bereikte de B.V.O.B. een hoogtepunt met ongeveer 230 aangesloten gezinnen in Oost-België. In Verviers werd Nederlandse les gegeven aan kinderen van Vlamingen, aan Waalse studenten en aan handelsreizigers en werd onderdak verleend aan Vlamingen die in de streek werkten. Vlaamse bibliotheken werden opgericht in Eupen, Moresnet en Verviers, Vlaamse dag- en weekbladen werden in de streek verspreid en Vlaamse vriendenkringen opgericht in Eupen, Welkenraat, Verviers en Teuven. Van 1954 tot 1962 had elk jaar in Verviers een Overmaasdag plaats waarop Nederlandstaligen uit Oost-België verbroederden met Vlamingen en Nederlanders. In 1956 waren daarbij op een academische zitting 200 aanwezigen.

De B.V.O.B. maakte Overmaas ook buiten de streek bekend. Gouverneur hield vanaf 1953 meer dan 160 lezingen, vooral in Vlaanderen, en publiceerde talloze artikelen over Overmaas in kranten en weekbladen. In die jaren werden in Overmaas meer dan 120 scholen, vooral uit Vlaanderen, door gidsen rondgeleid. Twee jaar, in 1957 en 1958, werden in de zomer jeugdkampen georganiseerd in Sint-Martens-Voeren, maar hierbij bleken de financiële kosten te hoog te zijn. Jaarlijks nam men, met de trein of per autocar, in groep met een vlag van Overmaas, deel aan de IJzerbedevaart.

Van het begin af bleek het een moeilijke strijd te zijn op het „taalschiereiland” van Overmaas. In november 1952 liet een redacteur van *De Vlaamse Linie* zich „aan een schamele doch nette keuken-schrijftafel in Verviers door een omstreden idealist” (Gouverneur) uitleggen „hoe bliksems moeilijk het gevecht om de volkse aard van enkele duizenden mensen hier wel is” (*Voeren* 1986; p. 152). Omdat de financiële steun voor *Overmaas' Volksblad* te klein bleef, moest het blad na 1957 vervangen worden door een gestencild maande-

lijks mededelingenblad, *Overmaas' Berichten*, dat zou bestaan van 1958 tot 1964, met een oplage van 500 exemplaren.

In samenwerking met de *Arbeitsgemeinschaft Ost-Belgien*, onder leiding van Heinz Schillings, ontwierp de B.V.O.B. in 1960-61 een plan voor een drietalig arrondissement in Oost-België. Hiertoe zouden behoren: een Nederlandstalig kanton voor de Voerstreek, twee drietalige kantons Aubel en Montzen, met voorrang voor het Frans, twee Duitstalige kantons Eupen en Sankt-Vith en het Frans-Duitse kanton Malmédy. De Franstaligen reageerden heftig tegen dit plan. Politiek bleek het niet meer haalbaar toen de taalgrens in 1962 wettelijk vastgelegd werd. Volgens Gouverneur verplichtte het „Waalse expansionistische imperialisme” toen „zelfs de Vlaamse Beweging Overmaas te vergeten” en werden voorstanders van een „verenigd Diets-Duits Oost-België” moreel verplicht zich aan te sluiten bij de nieuwe strekking: „alleen de Voerstreek bij Limburg”.

4. Moeilijkheden in 1962

Bij de politieke onderhandelingen die voorafgingen aan de vastlegging van de taalgrens werden voorstellen en amendementen voor een afzonderlijk arrondissement Eupen verworpen. Zo werd door de wet van 8 november 1962 volgens Gouverneur „Oost-België (Overmaas inclusief) verkwanseld” en „op een boerse koemarkt de Voerstreek als wisselgeld (verwisseld met het veel grotere Komen-Moeskroen) gebruikt” (*Voeren* 1989; p. 209). De Voerdorpen zijn economisch helemaal op Wallonië en Oost-België afgestemd en maken geografisch en cultureel een geheel uit met het gebied van Montzen en de Duitstalige Oostkantons. Daarvan mochten ze volgens de B.V.O.B. niet gescheiden worden.

Het secretariaat van de B.V.O.B. in Verviers kreeg het hard te verduren van Waalsgezinden die de Bond als voorstander van overheveling van de Voerstreek naar Limburg beschouwden. Tweemaal, in mei en oktober 1962, werden de ruiten ingegooid van het secretariaatsgebouw, waar voorzitter Gouverneur woonde. Toen de politie ook nog een moordaanslag op hem voorspelde, verhuisde hij begin november van dat jaar noodgedwongen naar Tongeren. Deze verhuizing zou de werking van de B.V.O.B. in Overmaas zeer bemoeilijken. Ook de politieke agitatie deed de bond veel kwaad.

5. Verminderde activiteit van 1962 tot 1969

De meeste van de ongeveer honderd gezinnen uit de streek van Montzen die lid waren van de B.V.O.B., haakten af bij de anti-Vlaamse hetze rond de overheveling van de Voerstreek naar Limburg. Ze waren bang geworden en waren

ook niet tevreden over het losmaken van Voeren uit het Land van Overmaas. Het vertrek van Gouverneur uit Verviers en de onmogelijkheid om in die stad nog vergaderingen van Vlamingen te houden deed de B.V.O.B. een zestigtal gezinnen uit Verviers verliezen.

De leden uit Eupen, een veertigtal, volgden dezelfde weg als die uit Verviers, omdat ze zonder leider waren. Daar richtte Frans Derveaux in 1965 met oud-leden van de B.V.O.B. een Nederlandstalige kring op, waarmee Gouverneur goede relaties bleef onderhouden.

De ongeveer twintig gezinnen uit de Voerstreek bleven lang trouw aan de B.V.O.B. Geleidelijk werden ze echter opgeslorpt door het sterk groeiende, meer lokaal gerichte verenigingsleven. Ook met die verenigingen bleef Gouverneur contact onderhouden.

Op het einde van de jaren '60 bleef enkel nog een kern van een twintigtal B.V.O.B.-leden over, van wie een tiental, meest ouderen, in de streek van Montzen woonden. Uit schrik voor wraakacties wilden deze leden alleen maar „in het geheim” lid zijn. Voor hen en met hen moest voorzitter Gouverneur gematigde standpunten innemen, want anders zou de bond door die tien getrouwen opgedoekt worden. Alleen de voorzitter kon in het openbaar optreden, volgens zijn woorden „omdat ik in Tongeren er geen gevaar mee loop”. Behalve de contacten met de vermelde plaatselijke leden en kringen bleven de activiteiten van de B.V.O.B. in deze jaren zeer beperkt. Gouverneur bleef wel geregeld tal van brieven en artikelen naar kranten en weekbladen sturen. In 1964 gaf hij ook een toeristische gids uit: *De Voerstreek: oeroud, rustig en mooi* (32 blz., 1000 ex.). Van 1963 tot 1970 werden de vroegere Overmaasdagen vervangen door studiedagen in volkshogescholen in Nederlands-Limburg.

Op verzoek van minister Gerard Van den Daele, om wille van de eenheid onder de Vlamingen, hield de B.V.O.B. begin 1963 op met zijn actie voor een Vlaams kanton Voeren in een meertalig arrondissement Eupen.

Een jaar later echter, in 1964, vroeg de *Arbeitsgemeinschaft Ost-Belgien* van Heinz Schillings om het in 1960 samen opgestelde plan voor een drietalige Oostbelgische samenwerking opnieuw te bestuderen. Deze stelling werd dan ook in 1966 weer opgenomen in het nieuwe drietalige tijdschrift van de B.V.O.B., met de titel *Grenzen Open* (Voeren 1989: 209-211). Een ruimere werking werd nodig geacht, omdat bij de afbakening van de taalgrens in 1962 Duitstalig België vergeten was en ook omdat het „Voereiland” te klein en te geïsoleerd was om alleen stand te kunnen houden. Medewerkers van Gouverneur aan *Grenzen Open* waren: H. Aelvoet (Leuven), R. Brouwers (Voeren), H. Flas (Moresnet) en H. Schillings (Eupen). Wegens te beperkte financiële steun kon dit tijdschrift, met een oplage van 1000 exemplaren, niet lang bestaan, van 1965 tot 1968.

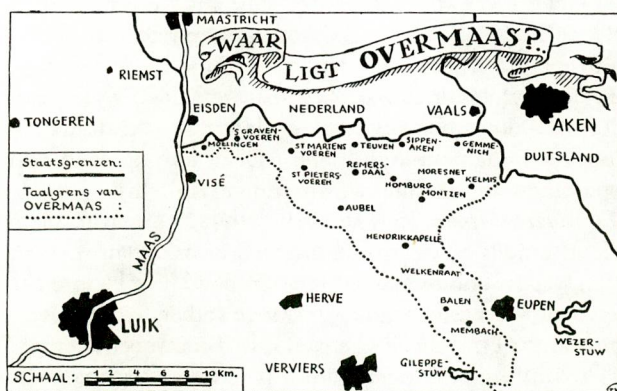
6. De Werkgemeenschap Oost-België (1970-73)

Sinds 1968 konden enige oude getrouwen, onder impuls van taalgrenskenner Rik Aelvoet, een groepje Limburgers samenbrengen om ver van de politiek en zonder veel lawaai de Overmaasactie voort te zetten. Ook na het plotselinge overlijden van Aelvoet in september 1969 zetten ze de voorbereiding van een nieuwe werkgroep voort. Zo werd de *Werkgemeenschap Oost-België* op 21 februari 1970 opgericht met als bestuursleden: voorzitter Jos Gouverneur, tevens belast met het dagelijks beheer, secretaris Jozef van Bree (Tongeren) en penningmeester Valeer Eckelmans (Tongeren).

Het tijdschrift van deze werkgemeenschap, *Land zonder grenzen*, was ook weer drielijtig en verscheen tweemaandelijks met een oplage van 1500 exemplaren. Het werd beschouwd als de voortzetting van *Grenzen Open*, waarvan vier jaargangen verschenen waren. Zo verscheen het eerste nummer van *Land zonder grenzen* in mei 1970 als nr. 1 van de vijfde jaargang.

Volgens Gouverneur was de B.V.O.B. van plan geweest „zich te laten opslorpen” door de *Werkgemeenschap Oost-België*. Maar „zodra het duidelijk werd dat de meerderheid van die werkgemeenschap veelal zichzelf (soms succes in een partijpolitieke carrière) zocht en niet het volk van Overmaas, zich praktisch alleen maar om de Voerstreek bekommerde en de overige Oostbelgische gewesten liet vallen”, trokken de vertegenwoordigers van zijn strekking (Schillings, Flas en Gouverneur) zich terug uit die werkgemeenschap.

— Ontdekt het lieve land van Overmaas ! —

Oostwaarts van de Maas, in de Noord-Oosthoek van de provincie Luik, liggen deze 17 dorpen. De mensen spreken er geen Waals of Duits, maar plat-Diets.

't Is een heerlijke streek van weiden en bossen, oude kastelen en rustige kerkjes, grote spoorwegbruggen en -tunnels...; ze was eeuwenlang met onze Nederlandstalige gewesten verbonden.

De voorbije eeuw bracht een dwaze scheiding, oorzaak van verfransing en verduitsing, van een Babelse taalverwarring en een vreselijke volksmoord.

Laat Vlaanderen
dat gebeuren ?

Uitgave van :
BOND DER VLAMINGEN VAN OOST-BELGIË
19, rue du Canal, VERVIERS

Prijs van dit koftje : **12 fr.**

Reeds op 31 oktober 1971 had de B.V.O.B. weer een activiteit georganiseerd, nl. een „succesvolle (enigszins ophefmakende)“ Sint-Lutgartbedevaart in Tongeren. Zijn eigenlijke taak nam de B.V.O.B., „verminkt en vernederd“, in 1972 weer op.

Als voorzitter van de *Werkgemeenschap Oost-België* werd Gouverneur in 1971 opgevolgd door Jaak Nijssen (Sint-Martens-Voeren) en als hoofdredacteur van *Land zonder grenzen* door Staf Vermeire (Neeroeteren). Ondanks alle goede intenties, pogingen en ook realisaties hield deze werkgemeenschap niet lang stand. In 1973 viel ze volgens Gouverneur uiteen na een soort „broedertwist over allesbehalve essentiële problemen, en dan nog door sommigen aangestoken uit partijpolitieke motieven“.

7. De laatste periode van de B.V.O.B. (1972-91)

De B.V.O.B. zette, met nog slechts een twintigtal leden in 1972, zijn activiteiten op beperkte schaal voort. Vooral door sterfgevallen zou dit aantal in 1984 nog maar de helft meer bedragen, slechts een tiental „oude getrouwen“. In de eerste jaren vallen toch enige belangwekkende publikaties op. Veel succes had een nieuwe toeristische gids van J. Gouverneur, *Overmaasgids*, rijk geïllustreerd (1972, 106 blz., 3000 ex.). Drie andere brochures werden uitgegeven in samenwerking met de Albekring, een groep jonge academici uit Zuid-Oost-Limburg: *20.000 vergeten Limburgers* (1973, 46 blz. 600 ex.), met bijzondere aandacht voor de streek van Montzen, *Fusies van gemeenten om te overleven? Zuid-Oost-Limburg en de Voerstreek* (1973, 58 blz., 600 ex.) en *Universitair onderwijs in beide Limburgen en Overmaas* (1974, 50 blz., 600 ex.).

De B.V.O.B. bleef contact houden met kringen en verenigingen in Oost-België, die hij met zijn beperkte middelen nog bleef steunen. Zo hielp hij de Nederlandstalige Kring Eupen, o.a. bij zijn boekenbeurs, steunde hij de dialectvereniging Göhlthal in Moresnet en bevorderde hij Vlaamse activiteiten in de Voerstreek, o.a. door de VVV's. Gouverneur schreef ook nog geregeld bijdragen in *Voeren aktueel* en in de Vlaamse pers.

De kernleden van de B.V.O.B. kwamen een viertal keren per jaar samen om gegevens uit te wisselen over de toestanden in de streek van Montzen en in Voeren, om gemeenschappelijke standpunten af te spreken en om na te gaan hoe het Limburgse dialect, de volkstaal, in die streken gesteund kon worden. Dankzij de B.V.O.B. kwam de Voerstreek in september 1972 voor het eerst uitvoerig op de BRT-televisie, tweemaal veertig minuten, met een reeks interviews, mooie landschappen, een hoofdstuk verenigingsleven en een tienerfeest in 's-Gravenvoeren.

De T.A.K.-wandelingen (sinds 1977) hebben nooit de goedkeuring van de B.V.O.B. gekregen, maar werden beschouwd als een echte provocatie, „een

rode lap voor de Waalse stieren''. Gouverneur spoorde Voereenaars en anderen aan om ermee op te houden. Hij wilde „gematigd en matigend'' optreden „om groot kwaad te voorkomen'' en zei: „het probleem van de Voerstreek kan alleen opgelost worden door rustig, kordaat en nooit aflatend werk om te bouwen aan een heerlijk Overmaas, kruispunt van talen en culturen''.

Een nieuwe actie in september 1981 voor vrede en verstandhouding in Overmaas hield o.a. de organisatie in van bedevaarten naar Onze-Lieve-Vrouw van Moresnet en naar Sint-Lutgart in Tongeren, de vorming van een klein comité, vooral van mensen uit de streek van Tongeren, en het zoeken van contact met de dekens van Voeren, Aubel, Montzen en Eupen. Gouverneur wilde ook morele steun vragen aan sommige Walen en een ruimer comité vormen waarvan, „in het geheim'', ook Walen deel zouden uitmaken.

De laatste publikaties van de B.V.O.B. waren drie boeken rond de figuur van pastoor Veltmans, de „voorman en grondlegger van de Vlaamse beweging in de Voerstreek'', geschreven door Jos Gouverneur onder de schuilnaam G. van Voeren (cf. 9. *Bibliografie*).

8. Idéalisme en ijver

Tot het einde toe bleef Jos Gouverneur zich vol ijver inzetten voor Overmaas en hield hij de B.V.O.B. daarvoor in stand. In 1984 schreef hij in zijn dagboek dat hij „in crisistijd en op zeventigjarige leeftijd (met een klein pensioen) alleen nog geld en tijd had voor de Voerstreek''.

In een foldertje bij het derde boek van de Veltmanstrilogie schreef hij: „de B.V.O.B. werkt in stilte en in de diepte: mentaliteitsverandering''. Dit laatste woord verklaarde hij in september 1990 nader in een ontwerp voor een circulaire die nooit verschenen is. Omdat haat in de Voerdorpen veel kwaad doet, zijn verdraagzaamheid en wederzijds begrip er noodzakelijk om tot meer vrede en rechtvaardigheid te komen. „Onze stille werking in de gezinnen en in kleine kernen lijkt meer en meer succes te boeken''. Het was in de Voerstreek veel rustiger geworden en onruststokers van buiten de streek werden hoe langer hoe meer afgekeurd.

In de laatste aantekening in zijn dagboek, op 23 oktober 1991 (twee weken eer hij met een fatale hersenbloeding naar het ziekenhuis moest) wees hij nog op positieve kanten in de Voerstreek: het groeiende aantal leerlingen van de provinciale secundaire school van Voeren en het toenemende toerisme van Vlamingen en Nederlanders in de Voerstreek. B.V.O.B.-leden die een veertigtal Franstalige Voereenaars bezochten, kregen van dertig van hen te horen dat ze niet akkoord gingen met de fanatieke Happart. Ook in de streek van Montzen zou meer sympathie voor de Vlamingen groeien en minder afhankelijkheid van Wallonië.

De B.V.O.B. is het levenswerk geweest van Jozef Gouverneur, die zich er veertig jaar lang met nooit aflatende ijver voor heeft ingezet. Hij streefde als een echt idealist met volle overtuiging naar een samenwerking tussen de verschillende culturen en talen in het „land zonder grenzen” van Overmaas, met behoud van ieders eigenheid.

9. Bibliografie

De voornaamste bron voor deze bijdrage zijn de persoonlijke dagboeken, twintig delen in handschrift, van Jozef Gouverneur. Enige gegevens hieruit heeft hij al gepubliceerd in zijn driedelig werk over pastoor Veltmans:

Voeren (1986): G. van Voeren, Tweemaal geweld. Leven en werk van de Voerense pastoor Veltmans. B.V.O.B., Tongeren, 1986, 174 blz.

Voeren (1987): G. van Voeren, Leven rond Veltmans. Strijd tegen kapitalisme en franskiljonisme. Evolutie van Voertoestanden. B.V.O.B., Tongeren, 1987. 189 blz.

Voeren (1989): G. van Voeren, Veltmans en Overmaas. Wordt de moedertaal aldaar vermoord? B.V.O.B., Tongeren, 1989, 239 blz.

Deze boeken werden gedrukt door de St.-Norbertusdrukkerij, Tongerlo-Westerlo, waar ze nog verkrijgbaar zijn.

Waversebaan 220
3001 Heverlee